

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egyes évre — 10 kor.
Hogyedévre — 6 .
Külföldi kábelpostán:
Egyes évre — 20 kor.
Hogyedévre — 6 .
Világke postán külföldre:
Egyes évre — 24 kor.
Hogyedévre — 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Minden nap a hét és
szombat napok kivételévelSzerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kizárólag visszajáró
vagy megfizetésre nem vállalkozik.Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyenlő árú 8 oldal.

NAGYVÁRAD nov. 28.

Kritikus napok.

(—a.) A viharpróféták előre megjövendölték, hogy ha megmozdul az erős kéz, kitör a vihar. És megmozdult az erős kéz és elsőrendű kritikus napok köszöntöttek be.

Az első mozdulat eredménye igazán meglepő, ennyire talán még sem számítottak.

Még csak a szabadelvű párt előtt feküdt a javaslat, máris nagy eredménye volt: Apponyiék kilépése.

Sem Tisza megbízatása, sem az új miniszterelnöknek a felségjogokról adott magyarázata nem volt képes előidézni ezt az eredményt. Pedig a kilenczes bizottság elaborátumán tett módosításoknak már úgy látszik ez volt a hátsó gondolata. Apponyi maga emlékezetes felszólalásában célzást tett rá, hogy távolról sem akar ugyan gyanusítani senkit, de mintha csak szándékosan keresték volna elő ezeket a módosításokat; éppen azokat a pontokat szemelték ki, amelyekért a kilenczes bizottságban ő exponálta magát.

Keservesen esett, de megadta magát sorsának. Fölfelé kegyvesztett lett éppen ezek miatt, — lefelé kockáztatta egész népszerűségét, — de megtette. Nem akart gátat emelni a békés kibontakozás munkája elé.

Ennek a páratlan önfeláldozásnak sem volt haszna semmi az országra. Az erős

kéz első mozdulatánál széthullt a féltékenyen őrzött pártegység. Apponyi negyven emberével (most 34-en, előbb már 6-an léptek ki), kivonult a pártból, de nem akar tápot adni az obstructionnak, nem lép ellenzékbe, nem alkot külön pártot, — ég és föld között van — várakozó, lebegő állásban.

Akárcsak a nagy francia forradalom idején a girondisták. Két malomkö között örlődik össze s elvész a hazára e tiszta jellemű férfiak önfeláldozó munkája. A rombolás szelleme nem az övék, az alkotás teréről ki vannak zárva.

A másik eredménye az erős kéz első mozdulatának a vad, fékezetlen szenvedélyek szörnyű kitörése a parlamentben.

Alig van a magyar parlament újabb történetében fogható ahhoz, ami e két nap alatt a képviselőházban történt. A becsületet mélyen sértő kifejezéseknek megszámlálhatatlan áradata zúdult azok felé, akik a legfőbb tekintélyt képviselik.

Ha egymásra mondtak néha eddig is a képviselők sértegető kifejezéseket, azok távol állottak ezektől és mindenkor megkimélték ilyenektől az elnököt, kinek tekintélye eddig sérthetetlen volt.

Most csakugy röpködnek a kapzsbetyár, bandita, hazug, pribék s más efféle szavak, amelyeket csak a Reichsrath szótárából ismertünk.

És az elnöki tekintély mellett lejártak e két nap alatt azt is, ami az alkotmány mellett legfőbb öre parlamentárizmusunknak — a házszabályokat és ezzel beláthatatlanul hosszú időre lehetetlenné tették ott a tisztességes tárgyalást.

És ily szörnyű veszteség mellett mi lett az eredménye e két napi pusztító viharoknak?

Tisza megkapta ugyan a párhuzamos üléseket, most már reggeli tíz órától esti kilencz óráig — két órai szünettel — folyton ülésezhetik a képviselőház, — de még nagyon messze van a kormány attól, hogy az ujonczjavaslatokat vagy az indemnitást megkapja.

Tessék elolvasni a mai képviselőházi tárgyalást. Három órai tárgyalás után még csak annyira sem jutottak, hogy a jegyzőkönyvet hitelesíthessék.

Pedig nem tartott senki hosszú beszédet, nem is erőszakoskodtak, nem is gorombáskodtak. Egyszerűen elkezdtek a technikai obstructiont.

A jegyzőkönyvhöz öten adtak be indítványt. Mindegyikre névszerű szavazást kértek. Kubik Bélának minden zsebe tele van szabályszerűen kiállított, husz aláírással ellátott, névszerű szavazást kérő iverekkel. A szavazás előtt szünetet kérnek, utána ellenpróbát és így tart tovább in infinitum.

Igy ki nem fáradnak naponként két ülésen sem s emellett még a torkukat sem kell rontaniok.

Erre a technikai obstructionra pedig egyesült a teljes ellenzék. Idáig Tisza szavai szerint harmincz portyázó obstructiont, — most százharminczan vannak — élükön Kossuth és Polónyi.

Ez a szomorú eredménye az erős kéz első mozdulatának. Hogy hova vezet majd az okvetetlenül jövő második? — azt az erős kéz tulajdonosa sem

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Retek Pista szavazni megy.

Irta: Dr. Krüger Aladár.

Választás volt a közelben. Kit választottak, kik választották, az mellékes. Én az egész választásból úgy sem láttam mást, mint két huszárt, a kik egy szekér mellett lovagoltak, kivont karddal s olyan ünnepélyes komolysággal, mintha a muszka czárt kísérték volna. Megkérdeztem az egyiket:

— Hova, káplár úr?

Csak közvitéz volt az illető, tehát nyájasan felelt:

— A megyére. Eszkortírozunk.

— Ugyan! aztán kit?

— Két rendező szavazót.

A kocsi mélyéből egy borzas fej bukkant fel s kiabálni kezdett:

— Nem igaz, nagyságos uram, azt a rézangyalát nem az úrra értettem), hanem a kormány . . .

— Kend meg hallgassék; mordult rá a huszár. Ostort a lovad fülének, Mista!

A kocsi megcsipkedte ostorral a lovak fülét s gyors koczogással odább haladtak.

Bennem felébredt az ujságíró. Végre nemcsak utólagos színházi baklövéseket konstátálok s nemcsak az ország baját keserzem el, hanem fogtam egy eleven hírt is. Heuréka! Robogjunk a szerkesztőségbe.

A kilincs majdnem a kezembe törött, olyan hevesen robogtam be.

— Választási erőszak! Szerkesztő úr megvan a nap szenzációja! A mint megyek képzeljék . . .

Nem képzelte senki, mert a szerkesztőség üres volt. Jégre tettem hát a lelkesedést azzal a komoly szándékkal, hogy a ki először bejön, annak elmondom a szenzációt. Jött is egyik riporter; de mielőtt én szóhoz juthattam volna, ő már elkezdte:

— Választási erőszak! Tíz huszár hozza be a renitens ellenzékiet! A kormány ázsiai

kegyetlenséggel küldi fegyházba az ellenzékiet.

— Tíz huszár? kérdeztem én elkedvetlenedve (micsoda e mellett az én szenzációim?)

— Annyi. Láttam, mikor az ügyészséghez vitték a négy szekér rabot.

No, ez legalább nem az én két foglyom volt. Azért még meg lehet írni az én szenzációs híremet is; sőt még elmondhatom a legközelebbi alaknak, a ki bejön.

Jött a másik riporter. Azt siettem megelőzni s elébe kiáltottam, a mint csak a kalapja hegye látszott:

— Választási erőszak! Láttam két huszárt, a kik . . .

— Kettőt? En egy századot láttam! Nyomorult kordékon, vasra verve hozzák be az ellenzék szavazókat! Törvény, jog, igazság — és kurtavas!

Le voltam verve. Egy század huszárság mellett az én két árva vitézemből csakugyan nem érdemes beszélni. S a milyen átkozott pechem van, a szerkesztő ur bizonyosan

Csillár-kiállítás.

Hazai gyártmány! Francia, angol modern csillárok láthatók Kossuth Lajos-utca 11.

sz. (Füchl-palota). Megtekintését kéri:

Elektrotechnikai Mérnöki Vállalat. Telefon szám: 509.

Villamos világítási, elektromotorok, távbeszélők, jelzőkészülékek berendezése. 512

tudná megmondani, — még csak sejteni sem lehet.

Szomoru, kétségbeejtő kilátások és mérhetetlenül fokozza az aggodalmat, hogy nem világít be e szörnyű chaoszba egyetlen fény sugar sem.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 28.

Háromnegyed tizenegy óra s még nincs ülés. A tisztelt Ház pihen a tegnapi kilencz órás ülés fáradalmait. Ma már nem sietős a dolga: fél óra ide vagy oda, mindegy. A parallel üléseken majd bahozzák ezt a kis kényelmet, amivel az ellenzéknek — kedveskedett az elnök.

A folyosón persze, hogy a tegnapi remniszcenciák adják meg a társalgás tárgyát. *Feilitzsch*, az új alelnök nagy csoport újságíróknak magyarázza, hogy ő teljességgel korrektül cselekedett (persze, persze, bólogatnak az újságírók) s a tegnapi megtört csapáson halad ezental is.

Az új alelnök aztán *Kossuth* Ferenczet fogta el a folyosón s félrehívta egyik ablakmélyedésbe, ahol nagy felbuzdulással magyarázott neki valamit.

A folyosókon különben barátságosan a levegő. Most már nagyon előreszökken a harc stádiuma: a magánérinkezésre is befolyással van.

Az ellenzék éppen együtt van s nagy sugdolóva — bizalmatlansági indítványt szövegeznek meg *Perczel* Dezső ellen . . .

Az ülés nagyrészt különben ma jegyzőkönyvi vita és házszabálydisputa tölti be. Délután pedig folytatódik a technikai obstrukció.

Elnök: *Jakabffy* Imre.
Az ülés megnyitása után
Szöcs Pál jegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Jegyzőkönyvhitelesítés.

Lovász Márton: A jegyzőkönyv hitelesítéséhez szól. Egy tekintetben hű a jegyzőkönyv.

Feltűnteti az elnöknek velünk szemben elkövetett erőszakosságait, amelyek után itt az ellenzékben az iránta való tiszteletnek a legparányibb tüze is elhamvadt. (Ugy van! a szélsőbalon.) Amde általánosságban sok valótlanságot tartalmaz s így többrendbeli kifogásolni valója van. Először módosítani kell a jegyzőkönyvet olyformán, hogy abból kitznjék a való tényállás. (Helyeslés balról.)

Papp Zoltán: Szintén kifogása van a jegyzőkönyv ellen. Gáll felszólalásának bevétele is kéri.

Miklós Odön: Azt hiszi, a feladat az, hogy nézzük, vajjon hű képet nyújt-e, de nem aszerint bíráljuk, hogy milyen a politikai karaktere. A jegyzőkönyvben sohasem szokták felsorolni a felszólalók névsorát, csupán az indítványozókat. (Ugy van! jobbról.)

Tisza István gróf miniszterelnök: Arra való a napló.

Miklós Odön: Neki semmi kifogásolni valója nincs a jegyzőkönyv ellen s kéri annak hitelesítését. (Helyeslés jobbról.)

Okolicsányi László: Nem ért egyet előtte szóval, mert a jegyzőkönyvben igenis vannak kifogásolni valók. Így a jegyzőkönyv azt mondja, *Lengyel* Zoltántól az elnök durva sértésért vontja meg a szót, amde azt nem tünteti fel, mi is volt az az állítólagos durva sértés. Mi tudjuk, hogy nem volt az. Mert történelmi kritikát igenis lehet gyakorolni. (Ugy van! balról.) Kifogásolja az e körül lefolyt egész dolog bejegyzését és ezt hosszan megokolja.

Tisza István gróf miniszterelnök: Egy személyes kaliberű kijelentést akar tenni. Azt hiszi, hogy abból, hogy valakinek az ősei milyen párthoz tartoztak, nem lehet semmit vonatkoztatni az illető utód politikai magatartására. Különben egyik nagybátyja a csatamezőn halt el, atyja, nagyatyja a harcmezőn teljesítették kötelességüket.

Elnök: Több indítvány tétellett a jegyzőkönyv ellen. Ezeket szavazások útján kell eldönteni. Felteszi a kérdést. (Viharos zaj balról. Felkiáltások:

- Hohó! Hohó!
- Csak lassan a testtel!
- Nem megy oly könnyen!
- Ne siessen olyan nagyon!

Ugron Gábor: Szólásra jelentkeznek. (Nagy zaj jobbról. Felkiáltások: Nem lehet beszélni! Zajos ellentmondások balról.) A házszabályokhoz kér szót.

Elnök: Ahoz nem lehet szólani.

Ugron Gábor: A kérdés feltevéséhez kér szót! (Zaj jobbról. Kiáltások: Nem lehet!)

Elnök: E czimen a szót megadom. (Helyeslés balról.)

Ugron Gábor: Több indítvány van, ame-

lyek a jegyzőkönyv módosításához szólnak. Mivel ezek rendkívül fontosak, kéri, hogy az indítványokra a kérdéseket egyenként tegye fel. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Elnök: Teljesíti *Ugron* kérelmét. Őt indítvány van. Az első indítvány a *Lovász* Mártoné, aki *Rosenberg* és *Vörös* felszólalásait is bevéteni akarja a jegyzőkönyvbe. Felteszi a kérdést: elfogadják-e, vagy nem?

Szavazás előtt szünet.

Kubik Béla: A kérdés feltevéséhez szól. A házszabályokra hivatkozik, hogy husz képviselő a szavazás előtt 5 perc szünetet kérhet. Elni akar e joggal és benyújt erre vonatkozó ívet. (Mozgás jobbról. Helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: Konstatáltatja, jelen vannak-e a szünetet kérők.

Endrey Gyula jegyző (Olvasza a benyújtott ívet.) *Kubik*, *Marjai*, *Hegedűs*, *Szalay*, *Bedőházy*, *Papp* Elek, *Papp* Zoltán, *Leszkay*, *Gabányi*, *Kacsokovics*, *Reich*, *Nessi*, *Kelemen*, *Kossuth*, *Rátkay*, *Szabó*, *Rigó*, *Lukács*, *Lovász*, *Ugron*, *Uray*, *Hellebronth*, *Kovács* Pál, *Molnár* J., *Kaas*, *Endrey*, *Hilbert*, *Tóth* és *Bakonyi*. (Az egyes nevekénél a képviselők harsányan kiáltják: Itt vagyok! *Kossuth* nevénel perczekig lelkesen éjenez és tapsol.)

Elnök: A szünetet megadja. (Nagy zaj a jobboldalon.)

Szünet.

Szünet után

Elnök: Az ülést megnyitja. Felteszi a kérdést: elfogadják-e az indítványt? (Igen! Nem!) Akik elfogadják, álljanak fel. (A jobboldal feláll. Zaj a szélsőbalon. Ellenpróbát kérünk!) [A kik nem fogadják el, álljanak fel. (A bal, szélsőbal és néppárt feláll.)

Felkiáltások jobbról: Kisebbség!

Felkiáltások balról: Többség!

Lengyel Zoltán: Szót kér. (Zaj a jobboldalon.)

Elnök: Szavazás közben nem lehet.

Jól számláltak-e?

Papp Zoltán: Skrupulusai vannak a többség iránt, kéri a szavazatok megszámlálását.

Elnök: Elrendeli.

(Nagy zajban megtörténik. *Endrey* Gyula és *Szöcs* Pál jegyzők megolvassák a szavazatokat.)

Elnök: Kihirdeti az eredményt. *Lovász* indítványa mellett szavaztak negyvennyolczan, ellene száztizennyolczan. (Zaj.)

Lengyel Zoltán: A házszabályokhoz kér szót. Hosszan beszélve azt fejtegeti, hogy a jegyzők helytelenül számlálták meg a szava-

már azzal fog bejönni, hogy váróvívó öreg ágyuk kíséretében hozzák be az ellenzékét.

A szerkesztő ur tényleg olyan komoly arccsal állított be, mintha előleget akart volna valaki tőle kapni.

— Baj lehet a választáson. Egy ellenzéki polgár, a kit vasra verve hoztak be, fel fog jönni a szerkesztőségbe s elöadja a panaszát. Most találkoztam vele, mindjárt jön.

Tényleg pár percz mulva nehézkes lépések kopogtak a lépcsőn. Ez csizmát jelent. A csizmák egyenest az ajtóknak tartottak s ott némi csoszogások közt megállottak. A gazdájuk kopogott illendően.

— Szabad!

Belépett a jövevény; jóképű fiatal paraszt, a kinek arczáról leri a magyar róna egészsége, bősége.

— Adjon az Isten jó estét!

— Adjon Isten. Mi újság?

— Elgyűttem. En volnék az.

— A kit vasra vertek?

— Az, az.

— Hányan voltak?

— Ketten, meg a kocsis, meg négy ló, meg a két huszár.

— (Ah, ez az én magyarom!) Hát mondja csak, hogy esett a dolog? (Írjuk mindnyáján, ez fontos eset lesz!)

A legény köhintett kettőt, megrándította a vállán a szűrt s elkezdte:

— Ugy esett az kérem, hogy van nekem két lovam . . .

— Megálljunk csak egy kicsit; — hogy hírvják?

— A pej Csinosnak, a másikat Búszkének, de a félszemére vak.

— Nem a lovat kérdeztem, hanem magát, jó ember.

— Engem? Retek Pistának, instállom. Az apám is az.

— No hát most már beszélje el a dolgot.

— Van nekem két lovam . . .

— Tudjuk. A pej a Csinos, a vak a Búszke.

— Hát ismeri a tekintetes úr? Akkor tetszik tudni azt is, micsoda két szép állat! Be akart csapui a zsidó a vásáron, mikor vettem, annyit kért érte . . .

— Azt is tudom. De arra vagyok én kíváncsi, miért vasalták meg magát?

— Hát hiszen azt mondom. Van nekem, két lovam. Mondok no reggel az asszonynak, befogok.

— Megálljunk. A feleségét nem vitte magával? Nem csukták le azt is?

A legény arca egyszerre bánatosra nyúlt.

— Bárcsak vittem volna, bárcsak lecsukták volna. De nincs az a csendő, a ki azzal ki merne kezdeni. Többet ér annak a nyelve, mint az egész vármegye. En tudom. Hanem

azért mégis elvettem, határos volt a földje az enyémmel, aztán szép is, hű is.

— De maga is hű!

— Muszáj, instállom.

Annyi megadós volt hangjában, hogy el kellett hinni a muszajt. De mikor jutunk így a csendőri brutalitáshoz?

— Folytassuk csak a mai históriát.

— Igenis. Ugy esett a dolog, hogy van nekem két lovam.

Nyeltünk egyet, hallgasunk tovább türelemmel. Muszáj.

— Mondok ma reggel, be kéne fogni, átmegek az édes apámhoz a szomszéd faluba. Mindig ellenzékre szavalt az édes apám, mondok csak nem fog most sem csufot tenni a familián? Inkább a saját szekeremen viszem be, csak szavalljon az igazságra. No a mi két falunkból nem is akadt más kormány, mint a bíró, meg a jegyző. A többi mind ellenzéki. Még a zsidónk sem kormány?

— Hát?

— Hát egyik sem. Nem szavalt.

— (De mikor érünk így a brutalitáshoz?) Mondja csak, oda bocsátották magát az urnához?

— Micsoda úrhoz?

— Azt kérde, le szavazhatott?

— Dehogy! színt sem láttam a szavallatnak.

— (Kezd a dolog érdekessé lenni.) Előbb fogták el a csendőroket?

zókat. A házszabályok szerint nem rekeszenként, de koponyaként kell összeszámítani a szavazatokat. (Ugy van! balról.)

Elnök: Következik Lovászy második indítványa, amely Podmaniczky indítványa elfogadásáról szóló jegyzőkönyvi rész módosítását tartalmazza. Felteszi a kérdést. elfogadják, vagy nem? (Igen! Nem!)

Ismét szavazás és szünet.

Kubik Béla: A házszabályok értelmében husz képviselő aláírásával ívet nyújt be, szavazás előtt öt perc szünetet kér. (Nagy mozgás jobbról. Zajos helyeslés a balon.)

Elnök: A szavazást . . .

Lengyel Zoltán: Kétségei vannak az iránt vajjon a szünetet kérők jelen vannak-e? Kéri, ezt konstatálni.

Elnök: Elrendeli. (Nagy zaj jobbról.)

Szűcs Pál jegyző: Felolvassa az aláírókat.

Elnök: Tehát mindenkinek jelen van. E szerint a szünetet elrendelem.

Szünet.

Második szünet után

Elnök: Felteszi a kérdést . . .

Benedek János: A házszabályokhoz szól. Az elnök amiatt elfoglalta székét mindjárt a dolgok érdemére tért át. Pedig az ülést felfüggeszteni és felfüggesztés után megnyitni szokás. Konstatálni kéri, vajjon megoyittatott-e az ülés? (Nagy derűtlenség.)

Elnök: Belátja, hogy erről tényleg megfeledezett. Utólagosan bocsánatot kér. (Nagy tetszés. Helyeslés balról.)

Sebess Dénes: Ez az uri ember! Eljen az elnök.

Elnök: Felteszi a kérdést, elfogadják-e a Ház Lovászy indítványát? (Igen! Nem!) Akik elfogadják, álljanak fel. (A jobboldal feláll.)

Gáll Sándor: Nem panaszkodhatok! Most van részletek a szavazásban!

Elnök: Akik nem fogadják el álljanak fel. (Zaj. Kiáltások balról: többség!)

Reich Aladár: A házszabályok alapján kéri a szavazók megolvasását. (Nagy mozgás jobbról. Helyeslés balról.)

Elnök: Elrendel.

Endrey Gyula és Dedovics György jegyzők megolvassák a szavazókat.

Elnök: Kihirdeti az eredményt. Az indítvány mellett szavazott 38, ellene 114.

Várady Károly: A házszabályokhoz szól. Azt bizonyítja, hogy az elnök konfliktusokba keveredik önönmagával. Jobban ügyeljen a jövőben.

Elnök: Következik Papp Zoltán indítványa Gáll Sándorra vonatkozó résznek a jegyző-

könyvbe való bevételeért. Felteszi a kérdést, elfogadják-e?

Csűr újra!

Kubik Béla: A házszabályok 230-ik §-sa bekezdése alapján ívet nyújt be 20 aláírással, a szavazás előtt 5 perc szünetet kérve.

Elnök: A szünetet . . .

Nessi Pál: Konstatálni kéri, itt vannak-e az aláírók.

Elnök: Elrendeli.

Endrey Gyula jegyző: Felolvassa.

Elnök: Konstatálja, hogy mind jelen vannak. A szünetet elrendeli.

Szünet.

A harmadik szünet után

Elnök: Megnyitja az ülést, Feltesz a kérdést. Elfogadják-e a Ház Papp Zoltán indítványát. (Igen! Nem!) Akik elfogadják, álljanak fel. (A szélsőbal feláll.) Akik nem fogadják el, álljanak fel. (A jobboldal feláll.)

Nessi Pál: Tíz képviselő nevében kéri a megszámlálást.

Elnök: Elrendeli.

Endrey Gyula és Szűcs Pál jegyzők: Megolvassák a szavazókat.

Elnök: Jelenti, hogy az indítvány ellen 100, mellette 30 szavazott. Így azt elvetették.

Papp Zoltán: A házszabályokhoz szól. Belenyugszik a határozatba.

Elnök: Következik Okolicsányi indítványa: a jegyzőkönyv módosításának a Lengyelről szóló részről. Felteszi a kérdést.

Kubik Béla: A házszabályok 230. §. 2. szakasza alapján 20 képviselő aláírásával ívet nyújt be, szavazás előtt 5 perc szünetét.

Elnök: A szünetet . . .

Polonyi Géza: Konstatálni kéri, hogy a kérelmezők jelen vannak-e?

Elnök: Elrendeli.

Endrey Gyula jegyző: Felolvassa az ívet.

Elnök: Konstatálja, hogy még többen is jelen vannak. A szünetet elrendeli.

(Szünet.)

A negyedik szünet után

Elnök: Megnyitja az ülést. Felteszi a kérdést, elfogadják-e a Ház Okolicsányi indítványát. (Igen! Nem!) Akik elfogadják, álljanak fel. (A szélsőbal elfogadja, feláll.) Akik nem fogadják el, álljanak fel. (A jobboldal feláll.)

Holló Lajos: Tizedmagával kéri a szavazók megolvasását.

Bizalmatlanság az elnökek.

— Éjjeli táviratunk. —

A negyedik szavazás után a napirend megállapítása előtt **Polonyi Géza** felolvassa a függetlenségi párt azon vádiratát, melynek alapján bizalmatlanságukat fejezik ki **Perczel Dezső** iránt, mint a ki elnöki jogával visszaélt. A bizalmatlansági nyilatkozat felolvasására óriási zaj tör ki. Abczug **Perczel!** Ki vele, kiáltják a baloldalon.

Polonyi Géza: Perczel érdemtelenül lett a ház bizalmára s a függetlenségi párt azért akarja ezt így módon kifejezni, hogy intő példaként a képviselőház naplójába kerüljön az ülés jegyzőkönyvében az elnök példátlan erőszakossága. Kijelenti ezután, hogy ezek után tárgyalhat bár délután a képviselőház, de e tárgyalások törvénytelenek.

Polonyi beszéde után Tisza István gróf emelkedik szólásra. Egyszerre óriási zaj keletkezik. Az ellenzék nem akarja meghallgatni.

Tisza István a mint szóhoz jut, kijelenti, hogy az ellenzék így módon bejelentett bizalmatlansága az elnök iránt egyike azon százalékos csínyeknek, melyek a parlamentarizmus csődjébe vezetnek.

Óriási zaj támad e kijelentésre.

— Rendre . . . rendre kiáltják a baloldalon. **Tisza** alig jut szóhoz, majd folytatva beszédét kijelenti, hogy ő erősebb rendszabályokkal is vállalkozott a béke helyreállítására, s ő reméli, hogy a nemzet talál módot elbánni azokkal az elemekkel.

E szavak után óriási láрма tör ki az ellenzéken, mire **Tisza** határozottan ismételi: elbánni azokkal az elemekkel . . .

— A béréseivel fog elbánni, de nem mivelünk, kiáltják a baloldalon s a láрма egyre fokozódik, mire az elnök az ülést pár percre felfüggeszti.

Szünet után **Tisza** kimagyarázai iparkodik előbbi kijelentését. Nem akart sérteni — úgy mond — de sajnálja, hogy így veszélyeztetik az alkotmányunkat.

Tombozó zajban áll föl Perczel Dezső, hogy **Polonyi** beszédének egyes részleteire reflektáljon. Kijelenti, hogy a pártközi paktumot soha sem látta s ő csak a házszabályokban a szólásszabadság megvédését s a többség akaratának szabad megnyilvánulását akarta biztosítani.

Polonyi Géza válaszol **Perczelnek**. Szerinte a paktum kötelező minden pártra s a szövegés nem tűr magyarázatot.

Polonyi Géza után a paktumra vonatkozólag **Hock János** kíván szólni, de **Feilitzsch** br. alelnök nem akart szót adni **Hocknak**.

Óriási kavargás támad erre s a tom-

— Előbb ám.

— Aztán miért?

— Azt akarom tudni én is. Annyit sem szoltam, hogy bikkmak s már pereczben volt a kezem. Pedig csak annyit csináltam, hogy meghajgált két gyerek, mikor az apámmal jöttünk a kocsin, én meg a két gyereket összeszidtam s mikor mégis hajgáltak, leugrottam a kocsirol és megraktam őket. A jegyző fia voltak.

— Ezért csukták le?

— Tudom is éol A jegyző a kormányra szavallt, hát én egy kicsit megemlegettem a jegyző kormányának az öregapját, mégis mindjárt ott volt a két csendőr.

— S vásra verték?

— Nem is aranyra!

— Fájt?

— No, látszik, hogy az úr sem próbálta.

— De mondja igazán, nem szolt maga a csendőröknek egy szót sem?

— Egy suttagást sem.

— Várjon csak. Rögtön megírjuk.

Kiosztottuk a részleteket s negyedóra alatt

készen volt a szenzációs czikk. Gyönyörű alcímek: **Retek Pista** szavazni indul. **Retekék**, a hü ellenzékiek. **Retek Pista** megvédi édes apját a közáporitól. Csendőri vérengzés. Egy szavazó polgár a hatalom kezében. A szavazót csendőrök kísérik . . . Végül: És ez csak egy a sok eset közül . . . pirulj, hazám!

Retek Pista nyugodtan hallgatta s — ott maradt. Pedig azt hittük, rögtön boldogan szalad haza. Ott maradt s erőse gondolkozott valamin.

— Hm. Hm.

— Talán nincs elég jól megírva?

— Azt nem merném mondani, mert én csak olyan együgyű paraszt vagyok — de hát könyörgöm, mi lesz ebből?

— Mi? Kitesszük az ujságba.

— Az ujságba? A hol más is olvassa?

— Akárki.

— A feleségem is?

— Az is.

— Hm. Hm.

— Mondja hát, mi baj?

— Az igazság kedviért tessék még belé-

nyomtatni valamit. Elsőben is én nem vagyok szavazó pógár. Csak az édes apámat akartam vinni.

Dühösen lecsaptuk a tollat.

— Nem szavazó, hát akkor miért nem mondta?

— Mert nem tetszett kérdezni, könyörgöm. Azután az sem igaz, hogy csendőrök kísérték be.

A világ forgott velünk. Hová lesz a szenzáció?

— Miért?

— Már csak megmondom, hadd lássa a feleségem nyomtatva az igazságot, különben nem hiszi el, mit kóborogtam annyit. Azért nem kísérték a csendőrök, mert én ugyan egy rossz szóval sem bántottam őket, de mig megvasaltak, egy kicsit . . . de csak egy kicsit . . . mind a kettőnek beszakítottam a fejét.

Ezért maradt el a másnapi számból egy szenzációs czikk, melynek czime lett volna: **Retek Pista**, az ártatlan áldozat.

Telefon 143.

Friedländer Herman

Nagyvárad, Kolozsvári-utca, Templom-tér.

Telefon 143.

Legujabb divatu uri és leány kalap formák,

posztó, nemez és bieberből diszítve is a

legolcsóbban kaphatók a kalapgyárban.

Kalapok ujjá alakítása olcsón eszközöltetik

boló zajbag *Kubik* husz aláírással írásban kér szünetet.

Az elnök *Hock* kérésére szavazást rendel, de a zajban nem hallják szavát. Erre az elnök megadja a kért szünetet.

Szünet után *Feilitzsch* elnök ismét elrendeli a szavazást s az ellenzék harsogó kacagása közben *Feilitzsch* tévesen szavaztat. Erre feláll *Hock* János és bizalmatlanságát fejezi ki az elnök iránt.

Fél hat órákor kerül sor a napirendelőtti felszólalásokra.

Bakó ösmerteti a Széll-féle paktum kezeltetését.

Héderváry felszólal, hogy az egyezség létrejött ugyan, de az ellenzék megszegte.

Polonyi Géza erre vonatkozólag hivatkozik *Héderváry* ígéreteire a katonai követelések dolgában, emlékezteti, hogy *Fehérváry* gróffal folytatott tárgyalásokon míg feltételekkel ment bele az ellenzék a paktumba s akkor *Fehérváry* megbukott, s *Héderváry* engedmények nélkül jött Bécsből, de ezt nem mondotta meg, hanem azt kérdezték, hogy mi lesz a katonai követelésekkel, azt felelte, hogy egyelőre nem nyilatkozhat.

Erre *Héderváry* közbeszól, hogy sajnálja, de úgy látja *Polonyi*val tanuk nélkül nem lehet tárgyalni.

Ezután a hétfői ülés napirendjének megállapítása után fél 8 órákor az ülés véget ért.

Reflexiók az ugrai győzelemre.

Az ugrai választásnak nagy jelentőséget tulajdonítanak, pedig tudni kell, hogy a miniszterelnök győzelme volt az, mert a magyar parlament ki nem tehetette magát annak, hogy miniszterelnöke kerület nélkül maradjon.

Emlékezzünk csak vissza 1878-ra, mikor *Tisza Kálmán* Debreczenből kibuktatták, egyszerre két kerületben választották meg más helyen, nem azért, mert sokat vagy valamit reméltek tőle, hanem mert a magyar parlament történetében nem volt még eset, hogy a miniszterelnök kerület nélkül maradt volna.

Akkor azonban általános választás volt. Könnyebben lehetett kerülethez jutni, a mostani azonban időközi volt, amikor gróf *Tisza István*ért le kellett volna mondani a pártjából valakinek és ez időbe került volna.

Nem az obstrukció elítélése vagy magasztalása ez, hanem a magyar embernél meg lehetőségen kifejtett tisztesség érzete, amelylyel tartozni vél parlamenti életének.

Az ugrai kerület erős ellenzéki kerület, — megmutatta ezt akkor, amikor *Tisza Kálmán* miniszterelnököt elbukatta ifj. *Bölgnyei Sándor*ral szemben.

Igaz, hogy a nagy szeretetnek örvendő id. *Bölgnyei Sándor* befolyása is hatott.

Ma Ugrán a legellenzesebb egyén a képviselőt, akit az értelmesebb magyar nép nem szeret, — az új embert, az ellenjelöltet pedig nem volt még ideje megszeretni.

De bármiként győzött és gróf *Tisza István* az ugrai kerületben, egyet megjegyezhet magának, hogy a másik jelölt szavazatát legnagyobb részben a tiszta magyar nép adta be.

Amikor néhai *Tisza Kálmán* Nagyváradon elbukott, általános volt a hit, hogy azok buktatták meg, akik nem szavaztak, — az ugrai választó kerületben is ez áll, — tehát jól kell figyelni a közhangulatra, melynek hullámcsapásai elsodorhatják azt, akit ma fel emelnek.

A magyar faj erős konzervatív érzelmű, ragaszkodik a már kipróbált szerkezethez, az obstrukció előtte új valami, magyarázhatja ennek jóékonny hatását *Barabás* vagy bárki

más, bizony azt meg nem érti, sőt hogyha megérteni véli is, mivel nem képesek magyarul kimagyarázni, a szűkszavú magyar ember nem tekinti egyőbnek mint szószátyárságnak és csak tovább megy fejcsóválva.

A magyar faj kiválóan királyi érzelmű (monarchikus), hogyha azt hallja, hogy a király haragszik, Ugrán is, Komádiban is fejcsóválva gondolkozik arra, hogy miért haragszik a király?

No hogyha még valami értelmesebb egyén megmagyarázza, hogy azért haragszik, mert nem akarnak neki annyi ujonczot adni, amennyi kell, azon is elgondolkozik, hogy nincs-e igaza a felséges királynak, mert hogy az ő fiát ekkor meg ekkor elvitték katonának, a szomszédjának a fia meg otthon maradt, hát ezért nem tud lelkesedni valami nagyon.

Amde nézzünk oda a 48-iki eseményekre!

Amikor végig sivitott a hazán, amikor végig dörgött a nemzet szívében, hogy veszélyben a haza, az a gondolkodó magyar faj mint egy ember állott a zászló alá és megvívta a feltistenek harcát.

Hát nem a meg nem értett obstrukció vesztett és nem a gróf *Tisza István* politikája győzött, hanem az a parlamentáris felfogás, hogy a magyar miniszterelnök kerület nélkül ne maradjon.

Hogyha ez a választás az általános választások idejében történik, könnyen megőrténhetett volna az, ami néhai *Tisza Kálmán*nal történt ugyanott, ugyan abban a választókerületben.

Sinopeus.

UJDONSAGOK.

Nagyvárad elpusztult kincsei.

Nagyváradnak három régi művészi szobra semmisült meg a török harcok alatt. Három nemzeti királyunknak, *Szent Istvánnak*, *Imrénak* és *Szent Lászlónak*, kolozsvári művészek 1370—1380 körül készítették a szobraikat.

E szobrok érczanyagaiból a törökök annak idején ágyukat öntöttek. E kolozsvári szoborművészeknek még is maradt fenn egy művészi alkotásuk. Egy szobor, mely *Szent György lovagot ábrázolja*. E szobrot most Kolozsvárt a régi magyar művészet dicsőségére érczbe öntve felakarják eredeti alakjában állíttatni.

E tárgyban az alábbi történeti vonatkozásaiban Nagyvárad várost is érdeklő szép levelet küldötte a szoborbizottság püspökünkhöz:

Kegyelmes *Ur!* Kolozsvár szülőitei: *Kolozsvári György* és *Márton* 1373-ban alkották meg a *Szent György* szobrát, oly művészi tökélyvel, mely arra bírta *Jánost*, Nagyvárad püspököt, hogy ugyanezen két művésszel készíttesse el a három *Szent Király* szobrát Nagyvárad számára. A *Szent György* szobornak Prágában levő eredetije ma is művészeti remekként hirdeti a magyar kultúra dicsőségét, míg a nagyvárad szobrok a török dalásnak estek áldozatul, s így csak a prágai szobor az, melyhez úgy Kolozsvár, mint Nagyvárad különös kegyelele fűződhetik.

Ő Felsőge a magyar művészet-történet méltánylásával megkésztette a *Szent György* szobor gipsz mását, két példányban, egyiket a budapesti, a másikat a kolozsvári muzeum számára.

A magyar király nemes példája arra ösztönözte a nemes társadalmat, hogy a szobor legalább másolatban, érczbe öntve a hazának visszaszerzessék.

Mozgalmat indítottunk arra, hogy hazafias törekvés megvalósítását lehetővé tegyék s egyelőre a *Szent György* szobrot Kolozsvárnak eredeti jogon, megszerezzük. E nemes cél érdekében fordultunk *Exczellenz*ciádhoz azzal a tiszteletteljes kérelemmel: *Kegyeskedjék* a *Szent György* szobor felállítását nagylelkű adományával lehetővé tenni. Kolozsvár, 1903. november 26-án. A *Szent György* szoborbizottág nevében, mély tisztelettel *Dr. Haller Károly* min. tanácsos, elnök, *Pósta Béla* egyet. tanár előadó, *Kuszkó István* titkár.

Erre a különben szép mozgalomra csak az a megjegyzésünk, hogy Kolozsvárt van már egy országos közadakozásból emelt gyönyörűséges szobor, a *Mátyás-szobor* s ime a kolozsváriak elég élelmesek ismét felkelteni az országos közadakozást.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a mult, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért Kedden és esztörtökön d. u. 3—6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Advent — Róráte.** Ma kezdődik a r. kath. egyházban az egyházi év, **Advent** első vasárnapjával. Az **Advent** tart 4 hétig, jelképezésül azon négyezer évnek, a meddig várták az öszövetség népei a *Megváltó* eljövését. A templomokban naponként hajnali miséket mutatnak be s felhangzik a komor boltívek alatt az ének: *Harmatozzatok egek* . . . *Meghatóan ecsetelik e magasztos dallam, fohász-szerű melodiák az epedő sóhajt, égő vágyat, mely ösatyáink kebeléből szállt fel a váravár. Megváltó után. A hajnali miséket más-ként Rorate coeli . . . szavakkal kezdik. Ma reggel 6 órákor és egész **Advent** alatt vasárnaponként az *Orsolya-zárda* templomában, hétfőtől kezdve a hét köznapjain pedig szintén reggel 6 órákor a plebánia templomokban tartják meg a Róráteket.*

* **A póttartalékosok szabadságolása.** Az október elsején bevonult póttartalékosok most szabadultak ki a mondurból; úgy a közöcsök, mint a honvédek leszerelnek. Az ex-lexes katonák tábori lövészetet tartottak, éles töltnyekkel s ez volt a kiképzés befejezése. Most megkapják a szabadságos kis könyvüket, de hogy nem hívják-e be őket ismét, az obstrukció tudná megmondani.

* **Beköltözés az új városházába.** Az új városi székházba már beköltözött a mérnöki hivatal, a főügyész, a katonai és illetőségi ügyosztály, továbbá az adóhivatal és a rendőrség. Ezekon kívül a többi hivatalok részére is készen állanak a helyiségek, de majd csak akkor foglalják el, ha a közgyűlési nagyterem is teljesen elkészül. Az egyes hivataloknál a berendezés csinos, elegáns, sőt itt-ott a fénytűzés is előtérbe lép velencei tükrök, remek csillárok stb. drága tárgyakkal, hogy annál rikitóbban szembeütjenek az a sok kopott, rongyos ócska butor, amelyeket eredeti mivoltukban cipeltek át a régi városházából. A városnak arra nincsen pénze, hogy az összes hivatalokat új butorokkal szereljék fel, de a velencei tükrök s b. árából, kevés pótlással ki lehetett volna javítani, átfestetni. Így csak azt mutatja, hogy fenn az ernyő, nincsen kas . . . A beosztásnál azonban már is előtűnnek a hibák; pl. a városi adóhivatal pénztári helyisége szűk. a fizető feleknek nincs várakozó helyük, hanem a pénz-

tári szoba rácza előtt zsufolódnak össze. Igen czélszerű a rendőrség elhelyezése a Körözs földi részen, azonban itt elfelejtettek a börtönbélyiségek utcára nyíló ablakaira rácsot tenni, továbbá ezen helyiségekben is rendes izzó villamos lámpák vannak elhelyezve, holott az ilyen helyeken sodronnyal szokták a lámpát védeni. A rendőrségnél a sonterainban egyszerű szigetelt sodronnyokon van elvezetve a villamos világítás. Ez különösen itt, igen veszélyes s Brzmann-csővek alkalmazása lett volna helyes. — Legalább is különös továbbá, hogy a kiadott ordré szerint, osztályozzák a tisztviselőket, hogy kiknek szabad a főbejáraton a hivatalba menni, s kik kötelesek az oldal bejáratoakat használni.

* **Elbocsátások a honvédség kötelékéből.** A magyar kir. honvédelmi miniszter *Thury* Károly és *Schwabe* Gyula nagyváradi 4. gyalogezredbeli tartalékos hadnagyokat a honvédség kötelékéből saját kérelmükre elbocsátotta.

* **Radu püspök a pápánál.** Mint előre jeleztük, dr. *Radu* Demeter nagyváradi gör. kath. püspök Rómába utazott, hogy O Szentségének, X. Pius pápának új állásában bemutassa hódolatát. A főpapot pénteken délelőtt fogadta O Szentsége külön kihallgatáson. O Szentsége bővebben tudakozódott Radu püspöktől egyházmegyéje viszonyai felől, majd általában a magyarországi keresztény hitéletéről tudakozódott, melégen emlékeztetvén meg minden szavában a magyarokról. O Szentségének láthatólag jól esett Radu püspök hódolata s igen kegyesen bocsátotta el a főpapot.

* **Bróválasztás Tenkén.** Tegnap délután tartották meg Tenkén *Verner* Kálmán főszolgabíró vezetésével a községi bróválasztást. Hatvan szóíobbsággal *Berke* Károlyt választották meg községi bírónak.

* **Személyz tük az egyházmegyéből.** A nagyváradi l. sz. egyházmegyében újabbán több kinevezés és áthelyezés történt. Így *Szebeny* Gyula székellybdi plébános kerületi esperessé, — *Szilágyi* Rudolf ilosvai plébános *csatári* plébános, *Hóza* János szalacsi plébános pedig *mező telegdi* plébánossá nevezettek ki. A szalacsi plébánia ideiglenes vezetésével *Besser* Hugó mezőtelegdi helyettes lelkész s végül az ilosvai plébánia administrálásával *Gáll* István szalontai coadjutor bizatott meg.

* **A szociálisták gyűlése Biharon.** A szociálisták Bihar megye egész területén nagy akciót fejtenek ki, elveik terjesztése céljából. A vándor apostolok beaplandozzák a vármegyét s majd itt, majd ott tartanak gyűléseket. Ma, vasárnap Bihar községben lesz nagy szocialista népgyűlés, amelyre megkapták a főszolgabírótól a hatósági engedélyt. *Mezőfi* Vilmos ismert budapesti szociális vezér lesz a gyűlés szónoka. A népgyűlés után piros zászló avatás lesz, este pedig bált tartanak a szociálisták.

* **Lövöldöző betörők.** Veszedelemes rablókaland történt az elmúlt éjjel Nagyváradon, mely élénk világot vet a város közbiztonsági viszonyaira. Az éjjeli szolgálatot teljesítő rendőr a Gilányi-utcán tettenkapott két birtokos betörőt s beakarta őket kísérelni. A két gazember azonban kimenekült a rendőr kezei közül és az egyik közülök revolverből rálőtt a rendőrrre. A felhíborító esetről a következő tudósításunk szól:

Kovács István rendőr elmúlt éjszaka tartott őrszolgálatát alkalmával a Gilányi-utca 2. szám háznál betörésen érte *Paczalos* József és *Péter* Antal birtokos betörőket, akik a napokban szabadultak ki a fegyházból. A két rejtőzést alak éppen a lakatokat feszegette egy helyiség ajtajáról. *Kovács* István megragadta mind a kettőt, majd nagy erőfeszítéssel ki-

vezette őket az utcára, azzal a szándékkal, hogy a rendőrségen előállítja őket. A nagy dulakodás közben előbb *Paczalos*, majd aztán *Péter* kimenekült a rendőr kezei közül. *Paczalos* szabadon érezvén magát, vakmerőségében bandita módjára revolvert rántott s a rendőrrre lőtt, társát pedig biztatta, hogy szurja le a rendőrt. *Kovács* István rendőr látván, hogy az élete forog kockán és segítség nincs körülötte, fegyverhez nyúlt, mire a két betörő a Csillagváros felé elfutott. A rendőr ekkor a központnál tett jelentést, mire kellő számú segédlettel nyomban kiment azután Kelemen rendőrelnök *Paczalos* lakására, hol *Paczalos* is Pétert is elfogták és a *Paczalos* ssal vadházasságban élő Méhes Jánosnéval együtt a rendőrségre felhozták. A folyamatban levő nyomozati eljárás során már eddig is nagyszámban betörés bizonyult *Paczalos*ra és Péterre, sőt mondhatni, hogy az utóbbi hónapokban Nagyváradon elkövetett betöréseknek jóformán ők az egyedüli tettesei. A lakásukon különösen ruhafélék és fehérneműek találtak nagy mennyiségben, a melyek szintén a rendőrségre szállították. A vizsgálat nagy erőlyel tovább folyik. A két birtokos betörőt az ügyészséghez szállították át.

* **Diszes esküvő volt tegnap délelőtt Nagyváradon.** Különös érdekességet kölcsönzött az esküvőnek, hogy annak egyházi része az Orsolya-zárdának, melynek a menyasszony az imént egyik legbájosabb, legszorgalmasabb növendéke volt, — a templomában folyt le, melyben a zárda fenállása óta ez csak az ötödik esküvő, melyet itt tartottak. Dr. *Papp* Oszkár honvéd törzsorvos bájos, ritka műveltségű szép és kedves lányát *Cosimát* vezette oltár elé a nagyváradi hadapródiskola egyik kiváló szimpatikus tanára *Kovács* Mihály honvéd főhadnagy. Tanuként *Mayor* Miklós honvéd alezredes, hadapródiskolai parancsnok és dr. *Böhm* Sidney, Zalamegye tb. főorvosa, perlaki járásorvos szerepeltek. Koszorus párok voltak: *Papp* Ella *Böhm* Tibor tengerészti tétel, *Mayor* Miczike — *Böhm* Camillóval. A templomban először szentbeszéd volt a násznép megérkezése után, majd következett az esketési szertartás, utána szentmise. Az egész egyházi funkciót *Makucz* Ernő zárdalelkész végezte. A kóruson pedig az apácák és növendékek énekkara énekelt. A templomból a fényes nászközönség *Papp* Oszkár vendégszerező uriházához hajtatott, hol gazdag dejeuner volt, melyen számos toasztban ünnepelték az új pár frigyét s az örömszülőset. Igen sokan táviratban gratuláltak az új párt.

* **Jelenkeztek a gazdája.** Az utóbbi 3 nap folyamán egy fél zsák zab és egy tyúk került a rendőrségre. Mindezek lopásból származnak, azonban tulajdonosuk ismeretlen. Mendelényi Béla fogalmazó felhívja az illetőket, hogy holmijok átvétele végett a rendőrség büntügyi osztályánál jelentkezzenek.

* **A városi tisztviselők drágasági pótléka.** A városi tisztviselők — mint már írtuk — kérvényt adtak be Nagyvárad város törvényhatóságához, amelyben a nehéz megélhetési viszonyokról hivatkozva, drágasági pótlékot kérnek. A városnak mostoha viszonyok között élő havi- és napi jászai, továbbá a gépirónók tegnap hasonló kérvényt adtak be a városhoz, a melyben kérik, hogy a városi új székházba költözés emlékére s helyzetük javítására drágasági pótlék címén díjazásuk 10 százalékát szavazza meg részükre a közgyűlés. Legnagyobb gondot okoz ugy a tisztviselőknek és a díjnokoknak, hogyha megnyerik is a városatyák jóindulatát, lesz-e fedezet a drágasági pótlék fedezésére. A mindenesetre méltányos kérelem teljesítésénél ez a legfőbb kérdés; de azt hisszük, hogy a város ez évi pénztári maradványa kedvező lesz s könnyen fedezetet nyújt,

különösen ha ehhez vesszük azt a 26,000 koronát, amit a gázgyártól, mint kamatnélkül adott kölcsönt visszakövetel a város.

* **A kamarák tisztelgése a keresk. miniszternél.** A magyarországi kereskedelmi és iparkamarák testületileg tisztelgnek *Hieronym* Károly kereskedelmügyi miniszternél. A tisztelgés holnap, hétfőn délután lesz a kereskedelmi miniszterium épületében. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara képviselőjében *Huzella* Gyula elnök és dr. *Sarkadi* Lajos titkár vesznek részt a küldöttségben.

x **Ma már mindenki tudja, hogy városunk legelőnyösebb bevásárlási forrása *Wallerstein Fülöp Fiai* nagyáruháza (Nagyvára), Bémer-tér), hova bizalommal fordulhat mindenki szükségleteit beszerezni. Mi részünkről ez uton ajánljuk olvasóközönségünk szives figyelmébe. Bővebb felvilágosítással szolgál a czég lapunk mai számában közölt hirdetése.**

x **Olvasóink b. figyelmébe ajánljuk Sz. Kocsis János** éremmel kitüntetett *férfi-ruha szabol* ki évtizeden át a helyi piacon és a megye területén nagy kiterjedést pártfogásnak örvendő jó és olcsó munkája, pontos és előzékeny kiszolgálása által. Most érkezett meg a legújabb divatu angol, francia és honi szövet a melyekből dús és válogatott raktárt tart.

EGYESÜLETEK.

Kath. kör. Várad-Velenczén.

A katolikus hívek vallásos érzületének öregbítését, a hitélet emelkedését jelenti minden egyes katolikus kör megalakulása. Szükségét éri a katolikus közönség az összetartásnak, különösen a mostani zavaros időkben. Eymásután alakulnak meg az országban a katolikus körök. Ma alakul meg Nagyváradon a második katolikus kör. A város központjától távolabb lakó várad-velencei és váraljai katolikus polgárok tömörültek egy katolikus kör létesítésére s ma, vasárnap délután 3 órakor lesz az alakuló közgyűlés, amelyre a következő meghívót bocsátották ki: A várad-velencei katolikus kör 1903. november 29-én d. u. 3 órakor, a r. kath. iskolában tartandó alakuló közgyűlésre az érdeklődő kath. híveket tisztelettel meghívom. *Gabrielly* Lajos, sz. sz. ülaök, plébános. — Az új kör minden bizonyos jótékony hatással lesz a városrész híveinek szellemi és vallási életére s társadalmi téren is éreztetni fogja működésének üdös hatását.

Felolvasás a Jogászegyletben.

A Jogászegylet tegnap este 5 órakor tartotta első ülését a folyó évi időszakban. *Ritók* Zsigmond kir. táblaelnök üdvözli a szép számmal megjelent tagokat és felkéri dr. *Grósz* Menyhért egyleti tagot felolvasásának megtartására, melynek tárgya a büntető törvénykönyv 303. §-ának egyik kifejezése, melylyel a súlyos testi sértés esetében a nyomorékká való válást minősítő körülmények teszi.

Eddája az orvosi tudomány tapasztalatain és elmékedésein alapuló azt a fel fogását, hogy a nyomorékká válás nem képzhet minősítő körülményt. A nyomorékká válás nem orvosi fogalom. Mert az orvostudomány csak egészséges és beteg állapotot ismer. Nem is fordul elő az orvostudományi terminológiában. Idézi a büntetőtörvénykönyv indoklásának szavait, Schulhof, Edvi Illés és más szerzők véleményét. Véleménye szerint az egész fogalom egy mesterségesen felállított minősítő

tési categoria, mely a gyakorlatban nem válik be és sok ellentmondásra ad alkalmat. Miért is azt a büntető törvénykönyv módosításánál el mellőzendőnek tartja. Hozzászólottak a felolvasáshoz dr. Gerő Sándor és Gáthy Bálint.

A felolvasást lelkesen megéljenezte a hallgatóság és ahoz Ritoók Zsigmond egy. elnök fűzött érdekes megjegyzést.

Jelen voltak: Ritoók Zsigmond, Ember Géza, dr. Agoston Péter, Korn Lajos, Gáthy Bálint, dr. Várady Zsigmond, Eperjessy Mihály, dr. Perczel Adolf, dr. Plopu György, dr. Mikó József, dr. Fisch Aron, dr. Grósz Menyhért, dr. Gerő Sándor, dr. Rosenthal Mór, dr. Adorján Armin, dr. Altmann Jakab, dr. Stern László, dr. Szolnok Jenő, Domokos István, dr. Popper Akos, Holmayer Béla, dr. Kripka Henrik, dr. Váradi Odön.

Orvosok gyűlése. A Bihar megyei Orvos Gyógyászati- és Természettudományi-Egylet folyó évi december hó 1-én délután 5 órakor a bábaképző-intézet tantermében szaktulást tart, melyre a t. egyleti tagokat ezenel meghívom. Előadók lesznek: Dr. Révész Vilmos, — Dr. Konrád Béla, — Dr. Gerő Sándor, — Dr. Rác Odön. Kelt Nagyvárador, 1903. november hó 27-én. Dr. Edelman Menyhért, egyleti titkár.

IRODALOM.

A Szigligeti-Társaság matinéja.

Ma délelőtt 11 órakor érdekes, tartalmas felolvasó ülést tart a Szigligeti-társaság a kir. jogakadémia disztermében. A *Felolvasó-ülésnek* műsora a következő: 1. Költemények. Irta és előadja Fehér Dezső, a társaság rendes tagja. 2. Versailles. Irta és felolvassa Dr. Agoston Péter a társaság rendes tagja. 3. Humoros rajz. Irta és felolvassa Dr. Bodor Károly a társaság rendes tagja.

Magyar Sion. Egyházirodalmi havifolyóirat. Szerkesztik Kereszty Viktor dr. és Prohászka Ottokár dr. XI. füzeté megjelent a következő tartalommal:

Vallás és papság Franciaországban. Szilvek Lajos dr.-tól. Az egyházi szóoklat egyetemes története. Rézbányay József dr.-tól. Levelek a Keletről. Auber mann Miklóstól. Irodalom és művészet. Dr. M. Jos. Scheeben (Herausg. dr. Leonhard Atzberger): Handbuch der kath. Dogmatik. Ism. Pethő dr. — Prohászka Ottokár dr.: A diadalmos világnézet. Ism. Trikal József dr. — Rosty Kálmán S. J.: Magyarok Nagyasszonya. Ism. L. — Dessel G. (ford Erdőssy István): A munka a hit viláosságában. Ism. Pethő dr. — Holárek H. prágai festőművész. Ism. Kákonyi. Vegyes közlemények.

SZÍNHÁZ.

Modell.

A modern romantika: az utca vonul fel a legújabb, nagy port felvert operettben, a Modellben. Hőse egy rikkancs, meg egy mosóleány, a kik szerelmesek egymásba s mint szerelmesek közt szokás, incselkedtek egymással. A rikkancs nem akarja, hogy ideálja modellt álljon, a mosóné pedig nem szereti, hogy völégénye szép asszonyok után bolondul. Az urfi csak azért is hódítani akar, mire a mosóleány is modellt áll — csak azért is. Ezért a modellt állásért készült az egész operett.

Előképek, még pedig micsoda előképek. Többet, illetőleg kevesebbet már nem is lehet kívánni. Annyira meg az előképbeli bőkezűség, hogy a tél képen pl. a modellnek van még korcsolyája is, no meg azonfelül egy boája. Ilyenekben való közreműködésre kény-

szeríteni ambiciózus művésznőket s a darabot beadni a közönségnek mint művészetet: ehhez mégis valami más kell, mint műzítés. Különben megkapta a Modell a kritikát: az előképeket zajosan kívánta még egyszer látni a karzat. Derék kis operett az, a hol a zene nélküli, néma részletek tetszenek legjobban!

Mert egyébként a darab mint színpadi alkotás laza, gyenge valami. Szétfolyó, össze alig tartozó képek sorozata, a melyek mind előkészítenek a fő szenzációra: az előképekre! Két jó, eredeti alakja van s a szalámigyáros és a rikkancs. Zenéje több helyen kedves, fülbemászó, hogy aztán odább annál jobban ellaposodjék.

Az előadáson meglátszott, hogy sokáig és alaposan készültek rá. Azonban nincs tökéletes doloz a zsinórpadlás alatt: az előadás azal kezdődött, hogy *Békéfy* rekedtet jelentett de még a jelentés se volt tökéletes, mert *Horváth* nek legalább annyi oka volt maródit jelenteni. A rekedtséget leszámítva, Horváthnak eleven, ügyes, ötletes játéka a rikkancs szerepéből kacagatóan kedves figurát csinált; Békéfy viszont a maródi jelentés daczára jobban énekelt. Horváthnak a rikkancs-kuplé sikerült jól.

A czímszerepben *Parlaghy* Kornélia kapott sok tapsot; lágy, kellemes hangja pompásan érvényre jutott: tánca is élénkebb volt a szokottnál. Az előképekről érdemben fennebb elmondtuk véleményünket; *Parlaghy* Kornéliáról nem dicsérettel emeljük ki, hogy szerepének ezt a részét tulságosan kibaszta.

Kabinet-alak volt *Szathmáry* szalámigyáros; csupa naiv humor, ötlet volt minden szava, mozdulata. *Pogány* Janka, mint mindig, most is kifogástalan; sőt *Agnelly* Irén is kapott olyan énekes szerepet, melyben az ének csekély terjedelme s a tánc nagyobb terjedelme folytán sikert aratott.

Külön kell meg dicsérnünk 3 tánczosnót: első sorban *Bérczinét* és *Dézsinné*, s kívülök *Hódy Annát*. A II. felvonásban lejtett tánczok talán a legszebb, legizlésebb valamennyi között, a miket eddig a nagyváradi színpadon bemutatnak. Csupa sikk, ügyesség, a sikeren sokat emelt a rendkívül izléses öltözék. Különösen *Bércziné* tánczát nyugodt eleganciájával valóságos gyönyörűség volt nézni.

Dicséretet érdemel az ének is; az első felvonás fináléja hatalmas, harmonikus dolog volt.

A darab sikerének sokat ártott a karzat és a földszinti állóhely: minden hatosért külön akarták élvezni a darabot s kegyetlenül végig ujráltak mindent. *Dr. K. A.*

A cigányverseny előkészülettel befejezte a színház versenyrendezősége. A verseny képe körülbelül így alakul ki. *Koczé* Antal a hirneves művész, a dal e sápadt arcu virtuozza a ki budapesti cigányversenyen magával ragadta az egész közönséget és a sajtót s az első díjat vitte el.

Hamza Miska Nagyváradi nagy cigány muzsikusa, a ki *Koczé*val méri össze a vonót. Ez a küzdelem a legérdekesebb lesz.

Utánuk következik *Magyari* testvérek híres zenekara és *Czikai* Gyuri, a mágnás világ tizesvértű cigányja Kolozsvárról.

Hallani fogja a közönség *Béla* cigányt Hm.-Vásárhelyről azt a cigányt, a kinek bosszorkányos játéka dalra ihlette a legnagyobb cigány dalköltőt *Dankó Pistát*, is a ki megírta róla azt a országszerzte dalolt nótát:

Vásártéri sétatéren Béla cigány muzsikál.

Sorakozik e diszes névsorhoz *Bura* Károly, a jogászok kedves cigányja, akit *Ótótó* József herczeg sajtókezű levelével tüntetett ki magyar nótáitért.

Fátyol Jóska bandájáról is sokat lehet beszélni, de *Pócsi* Laczi feltűnést fog kelteni ritkaság művészeti játékaival.

A versenyeken kívül a *Dankó* darab is élvezetet szerez a közönségnek, hiszen a cigány szerelem a *Dankó* Pista hagyatéka. Aztán a népdal igaz gyöngyeit mutatja be *Ruzsinszky* Ilona asszony csodás hangjával, *Horváth* Kálmán pedig behízelgő hangon fog énekelni *Dankó* nótákat.

Az bizonyos, hogy a bandák erősen készülnék a versenyre és soha szorgalmasabban nem tanultak a fekete fiúk, mint hetek óta mert a dicsőség láza elfogta a cigánybandákat. Hogy ki lesz a győztes, azt a zsűri se tudja, de a kilencz díjból érdemes munkával kaphat minden jóra való primás, aki a magyar dalt magyarosan adja elő.

A pénztár ma nyílik meg. A bérlők jegyeit hétfőn délig fenntartja a pénztár.

A vasárnapi előadások. Vasárnap délután a Vasgyáros adják elő ez ismert szereposztásban, este pedig a *Modell*, *Soupé* e bájos muzsikája operettjét ismételik meg.

Szigligeti-Színház.

Jolyószám 59

Bérletszám 58. (páros.)

Ma, vasárnap 1903 november 29-én:

Délután 3 órakor fél helyárrakkal:

Vasgyáros.

Színmű.

Este 7 $\frac{1}{2}$ órakor rendes helyárrakkal:

Modell.

Operette.

HELYÁRRAK: Nagypanoly 14 koron. Színű és első emeleti panoly 12 kor. Másodemeleti panoly 8 kor. Zsólye 3 kor. Kórszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérhálzával szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. óráig előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn november 30-án

Czigány élet.

MULATSÁG.

Báli levelek.

II.

Jogászesztély.

Mikor még nem voltam jogász, egyre azon sopánkodtam:

— Istenem, bárcsak már jogász lehetnék.

Es most, mikor már a jogászság vig tavasza régen tempi passati-t jelent számomra, most akárhányszor felsőhajtok:

— Istenem, bárcsak még jogász lehetnék!

Különösen így bál előt megleti az embert az a méla hangulat, hogy inkább a multba szeret visszatekinteni. Hogyne! hiszen az ilyen kedélyes őszi estélyek mindig a báli idény tavaszát jelentik. Tavasz, a melynek a legbájosabb ifju leánykák a rózsái s a melyen a jogászok (a golyák leginkább) a fecskék. Fecskék, akik szentül meg vannak győződve, hogy

ők csinálják a tavaszt s a virág egyenesen azért nyílik, hogy az ő röpökösökben gyönyörködjék. Reánk, öreg bálozókra pedig úgy tekintenek, mint a tavalyi őszről itt maradt száraz kőrökre . . .

Egy ilyen képzelet alakította, tavaszi hangulattól tude kert volt tegnap a Zöldfa nagyterme: ott zajlott le az ideai jogászesztély. Bájos ifjú leánykák, kiknek arczán boldog pir gyulad ki, mikor egy-egy csinos jogász karján végiglibeg a táncztermen s még szerényen bajsztalan férfi-arczok, a melyen minden vonás büszke önértetést árul el:

— Ezt a kertet mi varázsoltuk ide! Ez a mi tavaszunk, a mi saját külön tavaszunk!

Szép tavasz, kedves tavasz . . . néha majdnem meg is sajnáljuk, hogy véged lessz.

Ime a tegnapi tavaszi hangulat virágjai, a fiatal leánykák s gondos őrizőik:

Leányok: Bodnár Irénke és Malvinka, Ferdényi Ilonka, Hegedüs Ilonka, Kaczián Kornél, Karakas Maresa (B-Ujfalu), Lázár Ilonka, Lacsny Irénke, Lukács Lenke, Maróczy Ilonka, Nadányi Margit, Ilonka és Rózsika, Nadányi Boriska, Rozsly Margit, Peiser Sárika, Sebessy Erzsike, Schmidt Helenka, Szilágyi Zsorzsi (B-Ujfalu), Tolnay Jolánka, Tölczér Ilonka, Vertán Mariska, Erzsike és Ella.

Asszonyok: Bodnár Gyuláné, Ferdényi Olivérné, Hegedüs Gézáné, Kaczián Károlyné, Lukács ezredesné, Maróczy Jánosné, Nadányi Jenőné, Nadányi Miklósné, Peiser Károlyné, Szilágyi Jenőné (B-Ujfalu), Schmidt Pálné, Sebessy Lajosné, Sebestyén Lajosné, Sebestyén Ilona, Steinacker Aurélné, Tolnay Gyuláné, Vertán Zoltánné.

Notabilitások: Schmidt Pál ezredes, Lukács alezredes, Bodnár Gyula, Sebessy Lajos, Hegedüs Géza, Nadányi Miklós, Peiser Károly stb. stb.

Mondani sem kell, hogy a mulatság a legjobb hangulatban folyt kora reggelig. A négye-

seket 40 pár tánczolta s a zenét a Bura testvérek kitűnő zenekara szolgáltatta.

Igazságszolgáltatás.

A kapuczinus utcza szerelmi dráma.

Egy őszi vasárnap délután a Kapuczinus-utcza 8 számú hazából egy fiatal gyári munkást vonszolt ki két rendőr. A munkás itt az állapotban, orditozva ellen szegült a rendőröknek s kezében véres bicskájával a levegőben hadonászott.

Az utcza népe nagy csoportba verődött a ritka látványosságra, melynek előzményei a következőkben foglalhatók össze.

Nádasdi József téglagyári munkás egy év előtt közös háztartást kezdett Fazekas Julianna munkás asszonnyal.

Egy év után azonban miért miért nem, Fazekas Julianna otthagya Nádasdi Józsefet. A férfi nagyon a szívére vette a dolgot s állítólag többször kérte is az asszonyt, hogy térjen vissza hozzá, de az hajthatatlan maradt. Október 4-én, egy vasárnap reggelen Nádasdi József már meglehetősen bepálinkázott állapotban találkozott egy munkás társával, akitől megtudta, hogy Fazekas Julianna a Kapuczinus-utczaán dolgozik. Délutánig bejárt a nagy-piaczon öt-hat pálinkás boltot s azután egy négy óra tájban bement a házba ahol házastársa volt s mikor az kijött az udvarra, felé fordult. Az asszony gyilkost kiáltott, mire Nádasdi megfogta, kivette a zsebkését s ezekkel a szavakkal: ha gyilkos vagyok, hát neszed eléje szurt és az arczán egy kicsit megsebesítette. Az asszony kiszaladt az utczára, Nádasdit pedig a járőrelek közül valaki lefogta s átadta a rendőröknek.

A nyomozás és a vizsgálat adatai alapján a királyi ügyészség gyilkossá, büntetlenség kísérlete miatt emelt vádat Nádasdi József ellen s a törvényszék, mint esküdttörbőség az ügyben tegnap tartotta meg a főtárgyalást. A tárgyalást NagyFerencz törvényszéki elnök vezeti. A vádat Gáthy Bálint kir. alügyész, a védelmet PappJános ügyvédjelölt képviseli.

Esküdtek: Urbanovszky Lajos, Kecsar Arpád, Békéssy Pál, Szabó Antal, Antal Miksa, dr. Szolcsányi Hugó, Batz Endre, Schwarcz Antal, Cseprega Miklós, dr. Róz József, Schwach Sándor, Jánossy Lajos, Thury Ignác.

Nádasdy József tagadja, hogy ölési szándékkal szurta volna meg Fazekas Juliannát s hivatkozik ittasságára. E vallomással szembe áll Fazekas Julianna és az orvosszakértők véleménye, mely szerint a seb mélyége életveszélyes volt.

A bizonyítási eljárás befejezése és a pörbeszéd meghallgatása után este 5 órakor vonultak vissza az esküdtek verdikthozatalra.

TAVIRATOK.

A román királyi család utazása.

Bukarest, november 28. A királyi pár és Ferdinánd trónörökös tegnap este Sinajából téli tartózkodásra ideérkeztek és a vasuton ünnepesen fogadták őket. (M. T. I.)

A portugál királyról.

Lisszabon, november 28. Alaptalan az a jelentés, hogy a király márcziusban Dél-Afrikába szándékozik utazni. (M. T. I.)

Hétfőn és kedden
CZILLÉR IMRE nagy áruházában
az összes raktáron levő kész
női blousok, aljak,
női, férfi és gyermek kalapok, sapkák,
szőrme áruk, kezdett és kész kézimunkák
feltűnő olcsón kiárusítottak

Kiváló tisztelettel:

CZILLÉR IMRE,
Nagyáruháza,
Olaszi Fő-utca.

Telefon: 232.

Értéktőzsde

Budapest, nov. 28.

Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, nov. 28.

Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1908. nov. 28-án.

Magyar aranyjáradék 4	118.50
Magyar koronajáradék	98.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/8	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.—
Italmérési jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyeresémsorsjegyek-kölcsön	209.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	164.—
Osztrák járadék papirban	100.10
Osztrák járadék papirban	100.40
Osztrák járadék aranyban	119.25
Osztrák korona	99.75
Osztrák államsorsjegyek	156.—
Osztrák magyar bank részvény	16.20
Magyar hitelbankrészvény	761.50
Osztrák hitelintézet részvény	682.75
Párisi vista	19.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.12
Németbirodalmi márka	289.52
Londoni vista	95.10
20 márkás arany	28.48

A szerkesztőnő feloldás:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hajnal Ferencz
fűszer-, csemege-, bor-, déligyümölcs- és vadaskereskedése
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,
Széchenyi-szállodával szemben.

Ujdonság! A közlegő disznóölési időnyre ajánlom saját találmányu
Sonka-páczomat,
mely minden háztartásban nélkülözhetetlen. E páczsal készített sonkák tulajdonságai, hogy füstölés után (egész évben) sem szárad ki s szép piros színt és kellemes zamatot kap.
1 kg. ára 64 kr.,
mely elegendő 4 sonka bepáczolásához.

Ujdonság! Mindennemű **halak, conservek, teák, rumok, teasütemények,** bel- és külföldi
gyógy- és asztali borok,
magyar és francia pezsgők és cognacok.
AUBETIN & Cie. francia pezsgő és a világhírű
Előpataki gyógyviz
főraktára Bihar, Békés és Szilágymegye részére.
Nagy raktár sajtok, turók, prágai sódar és hideg felvágottakból.
Naponta friss teavaj.
Vidéki megrendeléseknél csomagolás és vasúthoz szállítás teljesen díjtalanul eszközöltetik.
Számos megrendelést kérve, maradok kiváló tisztelettel
HAJNAL FERENCZ.

Ujdonság! Verseczi Must-kolbász 1 db 85 kr. Oszy Sándor. udv. czukr. m. gnon különlegességei.
Ujdonság! Magyar Foot-Ball bombái a legkiválóbb csokkoládés

Belépési felhívás.
a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“
9-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“ 1904. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1906. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, a menységben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémosztalékokat hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 1/3 részét 6%-os kamattal mellet minden előleges bejelentés nélkül feveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik. A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1904. január 4-től kezdődő 9-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) **mielőbb** jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1903 november hó.

A Polgári takaré- és segélyszövetkezet igazgatósága. 495.

A 9-ik évtársulat befizetési napjai:
hétfő délután 3—5-ig,
csütörtök délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez idő szerint 2000 tagja van, több mint 35.000 üzletrészszel.

Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!

Jurisics Miklós felszabadított a török járom alól és Jurisics Péter gyógyszerész Pakráczon megszabadít a betegségtől kitűnően ható szereit által.

A Jurisics-féle Pakrácz cseppek oly csodaszereü balszam, melynek egy házban sem volna szabad hiányozni, mert a **Jurisics-féle Pakrácz cseppek** oly előnnyel bírnak, hogy minden baj ellen használhatók és mindig csodaszereü hatással van. A **Jurisics-féle Pakrácz cseppek** legbiztosabban gyógyítják a **gyomorbajt és székrekedést, gyomorgörccsöt, rendetlen székürülést, étvágytalanságot, aranyeres bántalmakat** és ezzel kapcsolatos **fejfájást, gyomorégést, felbűffogést, sápkört, szédülést** és mindenfajtu **gyomorkatarást**, de a legfényesebb sikerrel alkalmaztatik külsőleg is, nevezetesen **daganatok, égési sebek, szaggatás és köszvényes bántalmaknál**, mert a hol semmi-féle szer nem használott ott a **Jurisics-féle Pakrácz cseppek** nálat után nemcsak enyhítést, de gyógyulást hozott. Ezt számtalan hályanyilatkozat minden országból bizonyítja.

A **Jurisics-féle Pakrácz cseppek** megrendelhetők közvetlenül **JURISICS PÉTER** gyógyszerésztől **PAKRÁCZON 426. sz.**
Árak használati utasítással, láda és postaköltséggel.
12 üveg kor. 5.— | 36 üveg kor. 12.40 | Minden 12 üveg után egy 24 „ „ 8.60 | 48 „ „ 16.— üveg **PAKRÁCZI CSEPPEK** ráadásul ingyen.

Köhögés, tüdőfájás, torokbaj, rekedtség, nehéz lélegzés, oldalnyilalás influenza és hurut ellen felülmulhatlan szer
a Jurisics-féle Szlavoniai növénynedv.
Ára: 2 üveg 3 kor. 40 fill., 4 üveg 5 kor. 80 fill., 6 üveg 8 kor. 20 fill.

Hideglelés és láz ellen kitűnő **«Febri Fugo»** mely rendszerül gyorsan és biztosan hat. — Ára: 2 üveg kor. 4.20, 4 üveg kor. 7.—, 6 üveg kor. 10.—
Szlavoniai növénynedvből és «Febri Fugo»-ból két üvegnél kevesebbet nem lehet rendelni. Ezek rendelésénél is egy üveg **Pakrácz cseppek** ingyen kapunk.
Jelszavam: **Egészséget a betegnek, erőt a gyengének**
Főraktár Budapestben:
Török József gyógytárában **Király-utca 12.**

Vidmarics Péter magyarász a **Pakrácz cseppek** csodaszereü hatását.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP
Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziaszer, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvényél, csúznál és meghűléseknél.

Intés. Silányabb utazatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony“ védjeggyel és a „Richter“ czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József, gyógyszerésznél Budapest.**

Richter F. Ad. és társa,
** csász. és kir. udvari szállítók. **
Rudolstadt.

Wöber-szálloda
étterme és sörcsarnoka
Nagyváradon, Fő-utca, a vasuti indóház mellett.
Tulajdonos: **FÜLÖP ISTVÁN.**

Előnyös borvétel.

Alulírott van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmét felhívni arra a körülményre, hogy a szűret alkalmával **nagy mennyiségű és jó zamatu borokat** szereztem be, s most abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy a legjobb zamatu **borokat literenként 32 kr-ért** mérem ki, **100 litert pedig 16 frt-ért** (fogyasztási adó nélkül) árusítom.

Ezzel egyetemben pedig felemlitem, hogy éttermemben a n. é. közönség **izletes ételek és tisztán kezelt boraimmal** lesz kiszolgálva.

Amennyiben a szálloda összes szobáit ujjonnan rendeztem be, hogy ezáltal is minden tekintetben kényelmére szolgáljon a t. utazó közönségnek, egyben azt is jelzem, hogy a **szoba-árakat tetemesen leszállítottam** s a kiszolgálás ugy az éttermemben, mint a szállodai szobáknál saját felügyeiletem mellett történik.

Éttermemben naponta egy jól szervezett zenekar szórakoztatja a t. közönséget.

Tisztelettel
FÜLÖP ISTVÁN
489. szállodás és vendéglős.

500 forintot

fizetek annak, a ki
Bartilla

fogvizének használata mellett, üvege 35 kr. valaha ismét fogfájást kap vagy a szája bűzlik. (Csomagolásért külön 10 kr.) *Bartilla A. örökös* (E. Winkler) Wien, 19. 1 Sommergasse 1. Kapható *Nagyváradon Vadász Albert* drogueriájában Fő-utca, *Nyíry György, Molnár Lajos* urak gyógyszerárában. *Berettyó-Ujfalu*ban: *Trajanovits Antal* gyógyszerárában. Kérjünk határozottan mindenütt *Bartilla*-féle fogvizet. (Hamisítványok feljelentői jól díjaztatnak.) Oly helyekre, hol nem kapható *bérmintve* küldök 7 üveget 2 forint 60 kr-ért. 453

Uj! VENDÉGLŐ Uj!

A n. é. közönségnek, jó ismerőseimnek és barátainak van szerencsém becses tudomására hozni, hogy Nagy-Körözs-utca 1. szám alatt, egészen újonnan épített helyiségben egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

Vendéglőt nyitottam.

A gyönyörűen festett és berendezett nagy és kényelmes *éttermemben* tisztelt vendégeim *kitűnő étellel, tisztán kezelt legjobb minőségű italokkal* lesznek előző-kény és legpontosabb kiszolgálás mellett ellátva és hiszem, hogy a teljes megelégedés folytán gyakran fognak megjelenésükkel szerencsételni.

A nagybecsű közönség pártfogását kérve vagyok

mély tisztelettel

SZABÓ GYULA,
vendéglős.
Nagy Körözs-utca 1. szám.

Hirdetés!

Értesítjük t. ügyfeleinket, hogy 1904. évi január 1. napjától kezdve a nálunk elhelyezett *betéteket* a következő módon fogjuk kamatoztatni:

oly betéteket, melyek a kivétel vagy zárlat napján

1 hónapnál hosszabb ideig voltak elhelyezve 3%-al.
3 » » » » » 4%-al.
6 » » » » » 4 1/2%-al.

Nagyvárad, 1903. november 28.

515.

Teljes tisztelettel:

A »LESZÁMITOLÓ és JELZÁLOGBANK«
RÉSZV. TÁRS.
igazgatósága.

Hirdetmény.

A helybeli helyőrség legénységének élelmezési kezelésénél folyó évi december hó 7-én délelőtt 9 órakor, az 1904 évben szükséges

marhahús

szállításának biztosítására versenytárgyalás tartatik.

A közelebbi feltételeket naponként délelőtt fél 11 órától fél 12 óráig a várban, a helyőrségi élelmezési kezeléségnél lehet megtekinteni. 514

Sz. Kocsis János

férfi-szabó üzlete,

Nagyvárad, Szent László-tér,

a Sas kávéház mellett.

Nagy raktár valódi angol, francia és honi

szövetekből,

melyekből **jutányos árákért** a legszebb, legelegán-sabb angol és francia szabás szerinti **uri ruhákkal** szolgálhatok.

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, férfi-szabó.

Mezey Sándor, Szt. László-tér „Sas“-szálloda alatt. Uri, női divat és fehérnemű raktára.

Ajánlja a n. é. közönség figyelmébe kizárólag legjobb minőségű árukkal felszerelt raktárát.

Urak részére: Kalapok, fehérneműek mérték szerint a legjobb kivitelben. *Keztyük, harisnyák,* meleg gyapju *alsó ruházatok.* Különlegességek *nyakkendőben, gallérok* s minden idetartozó cikkek.

Hölgyek részére: *Juponok, Blousok, pongyolák, fűzők, harisnyaneműek, keztyük* s mindennemű ruházati idény és pipere cikkek, a legválogatottabb kivitelben,

gyermekruha ujdonságok.

Meleg alsó ruházatok *gyermek*ek részére.

Vidéki rendelések *lelkiismeretesen* eszközöltetnek. Kivánatra választék küldetik.

Mezey Sándor,

Szt. László-tér „Sas“-szálloda alatt.

Szántó Dezső

műlakatos műhelyét 497
Szent János-utca 25. sz.
alá helyezte át.
Telefon szám: 491.

TELEFON 194. TELEFON 194.

GYŐRI SÁNDOR

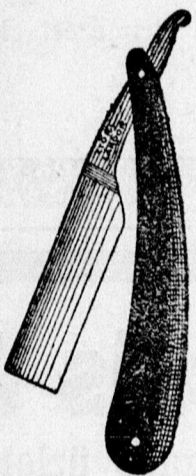
gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő
műhelye,
Nagyvárad, Kerti-utca 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

gázerőre berendezett
mű- és homoru köszörülő műhelyemet
a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a
legmodernebbtől felszereltem.

Minden e szak-
mába vágó mun-
kálatok, u. m.
ollók, tyukszem-
vágók, beretvák
és mindennemű
kések tűkőrfé-
nyesre palléro-
zása valamint
kéműves mun-
kák előállításá-
a leglekiismeretesebb kidolgozás
és árszámítás tekintetében a leg-
olcsóbban állítat-
tik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a
saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utcai
házaló köszörűsöktől, kik a munkát nevemben
szedik össze köszörűtetni s azt továbbítják.

295

Kiváló tisztelettel

Győri Sándor.

Köszvény- és rheumabetegeknek,

kik ezen betegségektől alaposan szabadulni
akarnak, nem ajánlható eléggé a valódi
Vilmos-féle köszvény és rheuma elleni
vértisztító tea. Készítője Wilhelm Ferencz
gyógyyszerész, cs. és kir. udvari szállító,
Neunkirchen, Alsó-Ausztria; a párisi és
mellbournei kiállításokon a legmagasabb
díjjal — arany éremmel — lett kitün-
tetve. Kapható Franz Wilhelm, gyógyszer-
ész, cs. és kir. udvari szállítónál Neun-
kirchen, Alsó-Ausztria, valamint a neve-
sebb gyógyszertárakban és drogueriákban.

Országgh Sándor

zongoragyára

R.-Palota. (Budapest mellett).

Alapított 1861-ben.

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben
megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal javításokat a legutányosabb
árak mellett.

Kisebb orgonák raktáron!

Árjegyzéket kívánatra küldök.

Ő cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán
A katonai jótékony czélokra szánt

XXII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen Ausztriában egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 19.382 nye-
reményt tartalmaz kézpénzben 512.880 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezkesedik.

A húzás visszavonhatlanul 1903. évi december hó 17-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a.
továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, táviráda és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb.
kaphatók. Játéktervek sorsjeggyevők részére ingyen adának ki.

481

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

Vászon, fehér és asztal te-
mük, damast áruk elismert
legelőnyösebb árban. Tartóssá-
gáért kezességet vállalunk.
Teljes menyasszonyi kelen-
50ék remek kivitelben 100 frttól
frttig.

Valódi angol és francia kü-
lönlegesség, cзыbein, schot-
tisch és doubl keimékben gyö-
nyörű választék — ugyszintén
olcsóbb keimékben is — 120
centiméter széles, már 25 krtól
kezdve.

Óriási választék fekete és szí-
nes ruha és blous selymekben,
sima selymek, minden létező
minőség és színben a legolcsóbb
árakban.

Remek kivitelű diszek, selyem
aplicatio — chantüle és valan-
cien csipkék, fekete fehér és
ecrü színekben, — kivételes olcsó
árakban.

Férfi és gyermek fehérne-
mük, ingek, kézelők, gallérok,
barisnyák, zsebkendők, jäger
és trico alsó ruhák nagy vá-
laszték és nagyon olcsó árak-
ban.

Egy férfi gallér 10 kr.,
1 pár kézelő 20 kr.

Berliner és posztó nagy és
fél nagy kendők, fejkendők, se-
lyem, chachemir és delain-
ból, selyem, zsenillier, gyapju
schawlok.

Egy gyapju schawl 45 kr.

paplan és matrác

készítettés saját felügyeletünk
mellett, gyönyörű kivitelben,
továbbá pluss, pique és trico
paplanok.

Fiók-üzlet:
Debreczen
Piacz-utca.

Fő-üzlet:
Nagyvárad
Bémer-tér.

Fiók-üzlet:
Kisvárdá
László-tér.

ÉRTESÍTÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy
a közelgő őszi és téli időnyre raktárunkat nagy meny-
nyiségben a legújabb és legdivatosabb árukkal és nagy
alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt
vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és
legolcsóbb áruinkról s pontos kiszolgálásról általánosan
elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott árak tulfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

Az újonnan berendezett női és gyermek confection
raktár dús választékban,
eredeti modellek.

Salon szőnyegek, futó, velvet
tapeszry és spárga szőnyegek
függönyök, lambrekinok, fali és
ágyelő szőnyegek, ágy garni-
turák, csipke és tüll füg-
gönyök, fehér — crem és
ecrü színben állandóan óriás
választékban és legolcsóbb árak
ban.

Egy ablak szövet füg-
göny már 95 krt.

Mindenemű bélés áruk és
hozzá valók szabott árakban.

Egy ruhához teljes hoz-
závaló 1 frt 35 kr.

Teljes csecsemő kelegyék
gyönyörű kivitelben igen olcsó
árakban.

Kocsi és plüss ta-
karók,

gácsi és brassói pokró-
czok, méter és darab számra.

Eredeti gyári ár.